

พฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน
BEHAVIOR PERSONAL FINANCIAL PLANNING OF GOVERNMENT
SAVINGS BANK EMPLOYEE AND OPERATING WORKERS

สุทธิพงษ์ ชูงาน

สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

Suttiiphong Chungan

Email : nickstpong@gmail.com

Faculty of Business Administration Program in Finance and Banking,

Ramkhamhaeng University, Thailand.

Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสำรวจลักษณะปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ทักษะทางการเงินของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน (3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน จำนวน 370 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติ t - test และสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างระหว่างตัวแปรจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD และใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่ต่างกันส่งผลต่อความเห็นด้วยไม่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ที่มีเพศสถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ทำให้พฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลต่างกัน และพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินที่มีอายุต่างกันทำให้พฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลไม่ต่างกัน ส่วนทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการเงินส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน

คำสำคัญ : ทักษะทางการเงิน, พฤติกรรมกรวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล, ธนาคารออมสิน

ABSTRACT

This independent study had the objective to (1) survey demographic factor of financial skill of personnel and employees of Government Saving Bank (2) study influence of demographic factor affecting personal financial plan behavior of personnel and employees of Government Saving Bank (3) to study influence of financial skill affecting affecting personal financial plan behavior of personnel and employees of Government Saving Bank.

The sample group used in this study were 370 personnel and employees of Government Saving Bank. Questionnaire was used as a tool in collecting data. The statistics used in descriptive analysis were frequency, percentage, means and standard deviation. Hypothesis test for comparison was perform by t-test and One-way ANOVA. If the difference between variables is found, it would be compared in pair by using the method of LSD and Multiple Regression. Different demographic factors did not affect the opinions. From the hypothesis test, it was found that personnel and employees of Government Saving Bank with different gender, status, education level, average monthly income caused different behavior of personal financial planning. Personnel and employees of Government Saving Bank with different age caused behavior of personal financial planning that was not different. As for financial skill on financial knowledge and on personal financial, they affected the personal financial planning and personnel and employees of Government Saving Bank.

Keywords : Financial Literacy, Personal financial planning, Government Savings Bank

บทนำ

ภาวะเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงในหลายรูปแบบทั้งเศรษฐกิจแบบรุ่งเรืองหรือเศรษฐกิจแบบถดถอย ทั้งนี้ไม่ว่าเศรษฐกิจจะอยู่ในภาวะใด บุคคลย่อมจำเป็นต้องมีรายได้และมีการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งเกี่ยวข้องกับการเงินส่วนบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่เศรษฐกิจถดถอยย่อมมีโอกาสมากขึ้นที่บุคคลจะได้รับผลกระทบทางลบจากภาวะเศรษฐกิจดังกล่าว หากบุคคลมีรายได้ที่ไม่เพียงพอสำหรับรายจ่าย โดยเฉพาะรายจ่ายที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีพ บุคคลดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะก่อหนี้ส่วนบุคคลหรือหนี้ครัวเรือนเพื่อนำเงินมาใช้จ่าย หนี้ครัวเรือนดังกล่าวคือภาระผูกพัน และจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในอนาคตเช่นกัน และในที่สุดภาระหนี้สินที่สูงเกินไปรวมทั้งหนี้สินที่ไม่จำเป็นจะทำให้ความมั่งคั่งของบุคคลดังกล่าวลดน้อยลงความมั่งคั่งสะท้อนจากการที่บุคคลมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญที่คนส่วนใหญ่ต้องการ การที่บุคคลจะสามารถสร้างความมั่งคั่งให้กับตนเองได้นั้น ปัจจัยสำคัญ คือ ต้องมีวินัยทางการเงินและมีการวางแผนทางการเงิน ซึ่งการวางแผนทางการเงิน เป็นกระบวนการประเมินตนเอง การสรรค์สร้างแผนและการนำแผนทางการเงินของแต่ละบุคคลไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายทางการเงินที่แต่ละบุคคลต้องการภายใต้เงื่อนไขเฉพาะของแต่ละบุคคล การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลจะทำให้เกิดความสมดุล

และก่อให้เกิดความมั่งคั่งในชีวิต ทั้งนี้ ทักษะสำคัญของการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย การรู้จักหาเงิน (How to Earn) การรู้จักออมเงิน (How to Save) การรู้จักใช้เงิน (How to Spend) และการรู้จักทำให้เงินงอกเงย (How to Invest)

บุคคลโดยทั่วไปยอมรับว่าความมั่งคั่งจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตตามระดับที่ตนเองต้องการ แต่ปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ คนส่วนใหญ่มองว่าการวางแผนทางการเงินเป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องระยะยาว เป็นเรื่องที่ยู่ยากและเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลในช่วงวัยที่กำลังมีรายได้จากการทำงานเท่านั้น ซึ่งความจริงคือ การวางแผนการเงินเป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับบุคคลทุกช่วงอายุ เพราะการวางแผนการเงินครอบคลุมทั้งการวางแผนรายได้และค่าใช้จ่าย การออม การลงทุน หนี้สินส่วนบุคคล การบริหารความเสี่ยงและการประกันการวางแผนภาษี รวมทั้งการวางแผนเกษียณอายุ ซึ่งบทความเรื่องหลุมพรางที่ควรเลี่ยง: เกษียณไม่ใช่เรื่องไกลตัว ของนิตยสารการเงินธนาคาร (2560) ได้กล่าวไว้ว่าคนส่วนใหญ่ทราบดีว่าการวางแผนเกษียณเป็นเรื่องสำคัญ แต่การที่บุคคลยังไม่เริ่มลงมือทำเพราะมีความเชื่อว่าการวางแผนเกษียณอายุเป็นเรื่องของกลุ่มคนที่มีอายุมากแล้ว โดยความจริงแล้วหากบุคคลเริ่มเก็บเงินในระยะยาวให้เป็นระบบ ก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายทางการเงินและนำไปสู่ความมั่งคั่ง (กลางใจ แสงวิจิตร และคณะ, 2562)

การวางแผนทางการเงิน (Financial Planning) เป็นกระบวนการประเมินสถานภาพทางการเงินรวมทั้งความเป็นอยู่ โดยการพัฒนาปรับปรุงการหารายได้ การใช้จ่าย และการลงทุนให้มีฐานะที่ดีขึ้น ด้วยการศึกษาระดับพื้นฐาน (Fundamental) รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจทางการเงินของแต่ละบุคคล ซึ่งการวางแผนทางการเงินนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากเงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในปัจจุบัน การวางแผนทางการเงินต้องเรียนรู้ถึงวิธีการออม การใช้จ่าย การลงทุน และการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายทางการเงิน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการคือ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามลำดับ และสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินของแต่ละบุคคลได้ในที่สุด และมีการประเมินและปรับปรุงเพื่อให้เกิดความมั่นคงของบุคคล ด้วยการศึกษาระดับสูงทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องและการตัดสินใจของแต่ละบุคคล การวางแผนทางการเงินนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาและใช้ไปในทรัพยากร “เงิน” ของบุคคล เช่น การออม การลงทุนตามเป้าหมายของบุคคล เป้าหมายของการจัดการทางการเงินที่เหมาะสมก็คือการยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่สูงขึ้นและมีความมั่นคงในชีวิต ธนาคารออมสินยังคงมุ่งมั่นเป็นผู้นำในการส่งเสริมการออมและสร้างวินัยทางการเงิน เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยทบทวนวิสัยทัศน์พันธกิจ และทิศทางการดำเนินงานด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ธนาคารยังคงมุ่งเน้นการจัดโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการภายในองค์กร ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ในการนำองค์กรไปสู่ความเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล มีความน่าเชื่อถือ สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน ต่อด้วยการดูแลพนักงาน คุณภาพชีวิต การวางแผนชีวิต

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ซึ่งเป็นผู้ที่มีการวางแผนทางการเงิน โดยเลือกผู้ประกอบอาชีพทางด้านธนาคารซึ่งเป็นผู้มีรายได้ประจำ ซึ่งรายได้หลักมาจากการประกอบอาชีพได้รับเป็นเงินเดือนประจำและเงินโบนัส แต่มักจะถูกนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นเป็นการจ่ายเพื่อสิ่งของต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกสบายการใช้จ่ายเกี่ยวกับพันธะทางการเงินที่มีอยู่ เนื่องจากภาระหน้าที่รับผิดชอบในการทำงาน ผู้ประกอบอาชีพทางด้านธนาคารมีความรู้การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อสำรวจลักษณะปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ทักษะทางการเงินของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน

ขอบเขตของการศึกษา

จากประเด็นดังกล่าวได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความแตกต่างของความเห็นด้วยของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ที่มีต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ซึ่งมาจากการบูรณาการกรอบแนวคิด ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ทางการเงิน (2) ด้านทัศนคติทางการเงิน (3) ด้านการเงินส่วนบุคคล และวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล (Personal financial planning) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (1) ด้านประเมินฐานะทางการเงิน (2) ด้านตั้งเป้าหมายทางการเงิน (3) ด้านจัดทำแผนการเงินสู่เป้าหมาย (4) ด้านปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด (5) ด้านทบทวนและปรับปรุงแผน สำหรับกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประชากรศาสตร์คือ พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน จำนวน 4,746 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินจำนวน 370 คน โดยเป็นการเก็บข้อมูลสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratum) วิจัยแยกกลุ่มตามพนักงานและลูกจ้างในกลุ่มงานต่าง ๆ ของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ โดยการหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามจำนวน 40 ชุด ทำการทดสอบ Pre-Test หาค่าความน่าเชื่อถือโดยใช้ Coefficient Alpha ของ Cronbach จากโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach จะมีค่าอยู่ระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ถ้าใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่า มีความน่าเชื่อถือสูง โดยค่าความน่าเชื่อถือ ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.70 ขึ้นไป จึงจะสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้ ซึ่งจากการทดสอบแบบสอบถาม ใช้ระยะเวลาศึกษาค้นคว้าอิสระตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 จนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 รวมระยะเวลา 3 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ธนาคารออมสิน ได้นำผลศึกษาค้นคว้าอิสระไปพัฒนา หรือให้ความรู้ความเข้าใจในด้านทักษะทางการเงินต่อพนักงานและลูกจ้าง เพื่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่ดี ต่อตนเองและครอบครัว
2. พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน รู้จักวางแผนเป็นองค์รวม ทั้งการใช้ การออม การแบ่งเงิน ไปสู่เป้าหมายต่าง ๆ
3. ช่วยให้พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน มีการปรับพฤติกรรมการใช้เงินเกินจำเป็น เพื่อให้เหลือเงินสร้างความมั่นคงทางการเงิน

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปสาระสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้ (1) ด้านความรู้ทางการเงินเป็นการความรู้และความเข้าใจแนวความคิดที่เกี่ยวกับการออมเงิน ความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้และความเข้าใจเหล่านี้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพเกิดความมั่นคง (2) ด้านทัศนคติทางการเงิน เป็นการนำแนวคิดด้านการเงิน การออมและการใช้เงินในเรื่องความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการออม และสามารถดำรงชีพตามภาวะอัตราเงินที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในความมั่นคงทางการเงิน (3) ด้านการเงินส่วนบุคคลเป็นการการจัดระเบียบการเงินของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการรู้จักจัดหาเงินเข้ามา และใช้จ่ายออกไปอย่างถูกต้อง การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล (Personal financial planning) ในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้ คือ (1) ด้านประเมินฐานะทางการเงิน การประเมินสถานะทางการเงินในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการสำรวจสินทรัพย์ และหนี้สินในปัจจุบัน โดยการจัดทำบันทึบบัญชีรับจ่ายประจำวัน สร้างปฏิทินรายจ่ายหรือรายรับในอนาคต ใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ สำรวจความต้องการการใช้เงิน และแบ่งเงินออกเป็นสัดส่วน (2) ด้านตั้งเป้าหมายทางการเงิน เป็นการนำหลักงานที่ได้ประเมินสถานะทางการเงินของตัวเองแล้ว ก็สามารถนึกภาพได้ออกว่ามีสินทรัพย์อะไรบ้าง เป็นเงินจำนวนเท่าไร เพื่อจะสามารถนำไปเป็นส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ (3) ด้านจัดทำแผนการเงินสู่เป้าหมาย เป็นการกำหนดทิศทางของแผนการเงินที่จัดทำขึ้น เพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (4) ด้านปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด เป็นการปฏิบัติตามแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายจะมีแผนที่ดีเพียงใด และมองเห็นโอกาสที่จะไปถึงเป้าหมาย หากไม่นำแผนนั้นมาปฏิบัติ ก็ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายใดได้ได้อย่างมีวินัย มีความมุ่งมั่นเชื่อมั่นในแผน และสามารถปรับเปลี่ยนได้ในอนาคต (5) ด้านทบทวนและปรับปรุงแผน หลังจากปฏิบัติตามแผนแล้วก็วัดผลผลได้ว่าแผนของนั้นยังสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และถ้าวัดผลแล้วยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผน ให้เหมาะสม หรือขยายระยะเวลาในการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย หรืออาจจะต้องปรับเป้าหมายลงมา

วิธีดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสำรวจลักษณะปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ทักษะทางการเงินของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน รวบรวมประเด็นปัญหา ศึกษาข้อมูล และเก็บรวบรวมเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล นำข้อมูลมาคัดกรองข้อมูล จนได้ประเด็นปัญหาของการศึกษาค้นคว้าอิสระ และรวบรวมศึกษาแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ทำให้ได้กรอบแนวคิด ทักษะทางการเงิน ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ขั้นตอนที่ 3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน จัดทำเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อสำรวจความเห็นด้วยเกี่ยวกับพฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ซึ่งได้ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้งานจริง ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ 1) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ตามตารางตรวจคุณภาพความครอบคลุมด้านเนื้อหา 2) การหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามจำนวน 40 ชุด ทำการทดสอบ Pre-Test หาค่าความน่าเชื่อถือ โดยใช้ Coefficient Alpha ของ Cronbach จากโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ นำแบบสอบถามออกสำรวจระดับความเห็นด้วยของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ (2) ทักษะทางการเงิน (3) พฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 40 ชุด โดยโปรแกรมทางสถิติ นำข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 370 ชุด มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ผลการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และอภิปรายผลการศึกษา ข้อเสนอแนะในการศึกษา เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูลมี 3 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติพรรณนา ความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นด้วยของทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ความแตกต่างของความเห็นด้วยของทักษะทางการเงิน สถิติอ้างอิง การวิเคราะห์ทดสอบ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ANOVA (One way analysis of variance)

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 สํารวจข้อมูลปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้คืออิสระของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.20 อายุ 26 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.90 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 50.50 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 49.70 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.60

ตอนที่ 2 ผลของระดับความเห็นด้วยของทักษะทางการเงินของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการบูรณาการกรอบแนวคิด พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล สอดคล้องกับผลการศึกษา พบว่า ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับความคิดเห็นด้วยมาก ดังนี้ 1) ด้านความรู้ทางการเงิน ($\bar{X} = 4.20$) 2) ด้านการเงินส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.97$) 3) ด้านทัศนคติทางการเงิน ($\bar{X} = 3.31$) โดยสรุปด้านการความรู้ทางการเงิน ได้รับความเห็นด้วยในระดับมาก เป็นอันดับแรก ดังนี้ ด้านความรู้ทางการเงิน พบว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินสามารถยอมรับความเสี่ยงจากการออมเงิน และสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับตนเองและครอบครัวได้ดี

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน โดยสรุปพบว่า ทักษะทางการเงิน ด้านการเงินส่วนบุคคล ด้านความรู้ทางการเงิน มีผลต่อ พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน โดยเพศที่ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลโดยรวมต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลโดยรวมต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน โดยมีพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลอยู่ในระดับความเห็นด้วยมาก อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านประเมินฐานะทางการเงิน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เป็นไปได้ว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน มีการจดบันทึกรายรับ รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ และมีการกำหนดในการกำหนดสัดส่วนในการใช้เงินแบ่งเงินออม หนี้สิน เงินฉุกเฉิน และค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ พงษ์แขก. (2550) พบว่า การกำหนดสัดส่วนในการใช้เงินแบ่งเงินออม หนี้สิน ลดภาวะหนี้สินของครัวเรือนมีการออมเงิน โดยการเก็บไว้เองภายในครัวเรือนสมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมในการออมเงิน

1.2 ด้านตั้งเป้าหมายทางการเงิน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เป็นไปได้ว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ได้กำหนดกรอบ เป้าหมาย และวางแผนการใช้จ่ายอย่างชัดเจน สอดคล้องกับศิรินุช อินละคร (2548) กล่าวว่า บุคคลจะต้องทำการประเมินสถานะการเงินของตนเองในขณะนั้นก่อน แล้วจึงทำการกำหนดเป้าหมายทางการเงิน และแนวทางที่จะต้องปฏิบัติทำการกำหนดทางเลือกและ

ประเมินทางเลือก ซึ่งการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่กำหนดได้นั้นบุคคลจะต้องพิจารณาภาวะเศรษฐกิจ สังคม และพิจารณาความเสี่ยงต่าง ๆ ในแต่ละทางเลือกด้วยโดยบุคคลจำเป็นต้องค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

1.3 ด้านจัดทำแผนการเงินสู่เป้าหมาย มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เป็นไปได้ว่าพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินได้ทำการจัดทำแผนการบริหารเงินและทรัพย์สิน จัดสรรระยะเวลาของแผนการเงินให้สอดคล้องกับรายได้ รายจ่าย และการควบคุมรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอยรา ผ่านเมือง (2560) พบว่า แม่เลี้ยงเดี่ยวในปัจจุบันสามารถจัดการทางการเงินได้ดีขึ้นสามารถเลี้ยงดูและส่งบุตรเรียนในโรงเรียนที่ดี ๆ ได้แม่เลี้ยงเดี่ยว มีพฤติกรรมการออมโดย มีบัญชีเงินฝากประจำให้กับบุตรเพื่อเป็นค่าเล่าเรียนของบุตรในอนาคตมีการวางแผนซื้อสินทรัพย์ มีการซื้อประกันชีวิต มีการวางแผนภาษีโดยใช้ประกันชีวิตลดหย่อนภาษีมีการวางแผนการใช้เงินทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวที่กำลังจะเกิดขึ้นมีการลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์การฝากเงินออกประจำและการลงทุนในกองทุนต่าง ๆ

1.4 ด้านปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เป็นไปได้ว่าพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินมีความมุ่งมั่น มีวินัยให้แผนทางการเงินประสบความสำเร็จเชื่อมั่นในแผนทางการเงินที่ตั้งเป้าหมายไว้ พร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนอย่างถูกต้องและเคร่งครัด

1.5 ด้านทบทวนและปรับปรุงแผนมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เป็นไปได้ว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน การทบทวนแผนทางการเงิน ประเมินผลแผนทางการเงินปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินจำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ที่มีเพศต่างกันทำให้พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลโดยรวมต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เพศชาย มีพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลมากกว่าเพศหญิง ทั้งในด้านประเมินฐานะทางการเงิน ด้านตั้งเป้าหมายทางการเงิน ด้านปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด และด้านทบทวนและปรับปรุงแผน

2.2 พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินที่มีอายุต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลโดยรวมไม่ต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า อายุในช่วงมากกว่าหรือเท่ากับ 56 ปี มีพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ทั้งในด้านตั้งเป้าหมายทางการเงิน ด้านจัดทำแผนการเงินสู่เป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา ดันสถาวิรัฐ (2559) พบว่า อายุ

มากกว่า 40 ปี มีรูปแบบการวางแผนการเงินให้ความสำคัญกับความเสถียรที่กำลังเผชิญ เช่น ภาระหนี้สิน ก้อนโต และที่สำคัญคือ ปัญหาเรื่องสุขภาพและอุบัติเหตุ การลงทุนควรต้องกระจายความเสี่ยง เพราะมี ภาระทางการเงินสูงขึ้น และควรเพิ่มในส่วนของแผนภาษีแผนการออมและการลงทุนเพื่อวัยเกษียณ ซึ่ง กลุ่มตัวอย่างอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยสร้างครอบครัว

2.3 พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินที่มีสถานภาพต่างกัน ทำให้พฤติกรรม การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลโดยรวมไม่ต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สถานภาพสมรส มีพฤติกรรม การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล มากกว่าสถานภาพอื่น ๆ ทั้งในด้านตั้งเป้าหมายทางการเงิน ด้านจัดทำ แผนการเงินสู่เป้าหมาย ด้านปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา จันทะศิริ (2562) สถานภาพมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการสังกัด กระทรวงศึกษาธิการเกษียณอายุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ในด้านวัตถุประสงค์ในการวางแผน ทางการเงินส่วนบุคคล

2.4 พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้พฤติกรรม การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลโดยรวมต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ระดับการศึกษาปริญญาตรีมีพฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล มากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ ทั้งในด้านตั้งเป้าหมายทางการเงิน ด้านจัดทำแผนการเงินสู่เป้าหมาย

2.5 พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสินที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันทำให้พฤติกรรม การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลโดยรวมต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคาร ออมสินที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 35,0001 – 40,000 บาท มีพฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล มากกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนอื่น ๆ ทั้งในด้านประเมินฐานะทางการเงินด้านจัดทำแผนการเงินสู่เป้าหมาย

3. ผลการศึกษาทักษะทางการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน สามารถอภิปราย ผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

3.1 ทักษะทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน มีผลต่อพนักงานและลูกจ้างธนาคาร ออมสิน แสดงให้เห็นว่าความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการออมเงิน การกระจายการออมที่หลากหลาย เพื่อ ลดความเสี่ยงทางการเงิน เชื่อว่าการออมเงินผ่านสถาบันการเงินในระบบมีความน่าเชื่อถือ มีผลต่อการ วางแผนทางการเงินส่วนบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ (2561) การ ฝากเงินธนาคารหรือสถาบันทางการเงินต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญแต่ธนาคารหรือสถาบันทางการเงินน่าจะมี อัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนหันกลับมาออมเงิน และนำเงินมาฝากหรือลงทุนกับ ทางธนาคารหรือ สถาบันทางการเงินต่าง ๆ ให้มากขึ้นด้วย

3.2 ทักษะทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงิน มีผลต่อพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน แสดงให้เห็นว่า เงินมีความสำคัญในยามฉุกเฉิน และคิดวางแผนสำหรับอนาคตเงินเพื่อความมั่นคงทางการเงิน ซึ่งสามารถปรับตัวตามการใช้เงินได้ตามอัตราเงินที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ บุญฉาย (2552) พฤติกรรมการใช้จ่ายของกลุ่มบุคคลวัยทำงานส่วนใหญ่มีวิธีการใช้จ่ายได้พิเศษ โดยรวมกับรายได้ประจำเพื่อการใช้จ่ายในด้านความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อการวางแผนการเงิน พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจต่อการวางแผนทางการเงิน และสามารถทำตามนโยบายของรัฐบาล โดยแบ่งรายได้เป็น 4 ส่วน ใช้จ่าย 3 ส่วนและออม 1 ส่วน ส่วนใหญ่มีการจัดทำงบประมาณรายรับ – รายจ่ายแต่ละเดือน เป็นเวลา 1 – 2 ปี และเมื่อเปรียบเทียบพบว่า กรณีมีเงินเหลือกว่าร้อยละ 89.70 จะนิยมฝากธนาคารส่วนในกรณีมีเงินไม่พอใช้จ่ายก็มักจะเลือกวิธีลดค่าใช้จ่ายลง

3.3 ทักษะทางการเงิน ด้านการเงินส่วนบุคคลมีผลต่อพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน แสดงให้เห็นว่า ใช้จ่ายอย่างมีประโยชน์สูงสุดมีการจัดการเงินที่ดีพอ เมื่อมีการค่าใช้จ่ายและมีการทำบัญชีรับจ่ายจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) พบว่า ทักษะทางการเงินส่วนบุคคล การออมเงินนั้นจะมีประโยชน์อย่างมาก เช่น ในด้านการไปท่องเที่ยวหรือซื้อของที่ต้องการเพื่อเป็นรางวัลให้แก่ชีวิต เพื่อใช้ในยามฉุกเฉินเช่นเจ็บป่วยอุบัติเหตุ เพื่อเป็นหลักประกันของชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อเป็นมรดกให้แก่ บุตรหลาน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตหลังการเกษียณได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะการศึกษา

สำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากงานศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ทางผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ เพื่อปรับใช้ในการพัฒนางานศึกษาค้นคว้าอิสระต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขึ้น โดยการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างไปยัง ต่างจังหวัดหรือครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อทราบข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มประชากรที่ครอบคลุมและหลากหลายมากยิ่งขึ้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลควรอาศัยการศึกษาเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ผลการวิจัยชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ปัจจัยด้านภาระหนี้สิน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล เพื่อเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อ การวางแผนและพัฒนาให้หน่วยงานผลักดันนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการเงิน เพื่อความเข้าใจและการนำไปใช้ได้อย่างดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรณีกา วาระวิชะนี. (2560). *ความรู้ทางการเงินและความอยู่ดีมีสุขทางการเงินพนักงานในสถาบันการเงิน กรณีศึกษาจากพนักงาน ธนาคาร ไทยพาณิชย์. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*
- กลางใจ แสงวิจิตร และคณะ. (2562). *การเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล ก่อนและหลังเรียนรายวิชาการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. บริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
- กิจดิพร สิทธิพันธุ์. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *หาเงินใช้เงิน : เล่นกับเงินอย่างผู้ชนะ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : ชักเชสมิเดีย.*
- ไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*
- ขนิษฐา ดันสถาวิรัฐ. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานเครือข่ายบริษัทหน้าเขียนในเขตกรุงเทพฯ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหอการค้า.*
- คลินิกแก้หนี้. (2563). *5 ขั้นตอน วางแผนการเงินรับมือเศรษฐกิจปีชวด. ผู้จัดการออนไลน์, จากเว็บไซต์ <https://mgronline.com/smes/detail/9630000005464>*
- จันทร์เพ็ญ บุญฉาย. (2552). *การจัดการการเงินส่วนบุคคล : กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มวัยทำงานในเขต กรุงเทพมหานคร . บริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*
- นัฐชสรณ์ กาญจนศิลาพันธ์. (2560). *โมเดลนวัตกรรมบริการตามแนวคิดทฤษฎีมาสโลว์ในธุรกิจโรงแรม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*
- ชัยณรงค์ ทราชคำ. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ส่วนบุคคลของผู้บริโภคในจังหวัดลำพูน. สาขาการจัดการอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

- ญาดา วัลยานนท์ และศนิรัตน์ สุวรรณหงษ์. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุของข้าราชการและลูกจ้างสังกัดสำนักงานเขตบางซื่อกรุงเทพมหานคร*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ฐานิษฐ์ สุพัฒน์วัชรานนท์. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มวัยทำงานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา
- ฉมพร โคลรทัสน์. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการวางแผนทางการเงินกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจยานยนต์ อุปกรณ์ขนส่ง และการบำรุงรักษา ที่ได้รับการรับรอง ISO 9000 ในประเทศไทย*. บัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ทรศนันท์ ตรีอิทธิฤทธิกุล. (2562). *ทักษะการเงินของประชากรไทย*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชนาคารอมสิน, ฝ่ายพัฒนาองค์กร (2563). *รายงานประจำปี 2562*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMO (พิมพ์ครั้งที่ 18)*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- ชนัญญา พุ่มอิม. (2554). *ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย*. เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปรารณา เหล่าคนดี. (2558). *การศึกษาพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน กรณีศึกษา : พนักงานบริษัทฟู๊ดโปรเจ็ค (สยาม) จำกัด และพนักงานบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมบัวหลวง จำกัด*. เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภิรมยา ชัยศิลป์. (2562). *การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัทในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- มุกดา ไควหกุล. (2558). *การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรม การออมของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต
- วิวรรณ ชาราหิรัญโชติ. (2552). *Money pro แผนการเงิน แผนชีวิต*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจ Bizbook.
- ศิรินุช อินละคร. (2548). *การเงินบุคคล.กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- _____. (2552). *การเงินบุคคล.กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- สนทยา เขมวิรัตน์. (2562). *การวางแผนทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

- สุพัตรา จันทนะศิริ. (2562). การบริหารการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เกษียณอายุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- สุพานี โสพร. (2548). การวางแผนทางการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยของบุคลากรสายผู้พักอาศัยในหอพัก จุฬานิวาสของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปาริชาติ พงษ์แจก. (2550). การแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนในทัศนะของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ไอยรา ผ่านเมือง.(2560) การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างในเขต กรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- Atkinson, A., & Messy, F. A. (2011). Assessing financial literacy in 12 countries: an OECD/INFE international pilot exercise. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 657-665.
- Atkinson, A., & Messy, F. A. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD
- Bank of Thailand (2013) , Thailand's Financial Literacy Survey Results (2013) The BOT' approach to measuring financial literacy, and the survey objectives